

Sottiisi

Liisa Hännikäinen

Liisa Hännikäinen

Sottiisi

SAGA Egmont

Sottiisi

Cover image: Shutterstock

Kirja ilmentää aikaa, jona se on kirjoitettu, ja sen sisältö voi olla osittain vanhentunutta tai kiistanalaista.

Copyright © 1987, 2021 Liisa Hännikäinen and SAGA Egmont

All rights reserved

ISBN: 9788726581751

1st ebook edition

Format: EPUB 2.0

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior written permission of the publisher, nor, be otherwise circulated in any form of binding or cover other than in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

www.sagaegmont.com

Saga Egmont - a part of Egmont, www.egmont.com

Joku oli noussut sulkemaan ikkunaa. Linda makasi syvällä peiton alla ja odotti sihtiverkon kolahdusta. Huoneessa oli kuitenkin hiljaista. Hän erotti nukkujien hengityksen ja avasi silmänsä.

Alaston ihminen seisoivat vuoteen vieressä.

Linda erotti vaaleat jalat ja kasvojen läikän kesäyön hämärässä.

- Saanko tulla viereesi, miesääni kysyi.

- Pois heti, Linda sanoi. - Miten te täällä olette?

Mies alkoi nostaa peitonkulmaa.

Linda ponnahti istumaan.

- Ja ettekä tule, hän kivahti. - Ulos heti.

- Ei sitten, toinen sanoi säyseästi ja kääntyi. Linda kurkotti silmälasejaan pöydältä. Siihen hän ne illalla laittoi. Ovi kolahti. Mies oli mennyt ja eteisestä kuului askelia. Sitten kolisi portaitten luona.

Ja muut vain nukkuivat.

Mikään ei häirinnyt niitten unta vaikka äsken oli puhuttu kovalla äänellä. Linda nousi etsimään lasejaan. Hän löysi ne kukkaruukun takaa. Ulkona vaaleni, ja ensimmäiset linnut alkoivat äännellä. Toimittaja nukkui selin huoneeseen, pää tuskin näkyi peiton alta. Taisi palella vaikkei ollut nuoremmuttaan lähtenyt ikkunaa sulkemaan. Ja toinenkin huonetoveri veti unta. Eivät ne mistään tienneet.

Eteisestä kuului askelia. Siellä kaadettiin jotain.

Linda laskeutui vuoteelle. Jos se tulee uudelleen, niin hän herättää muut. Ei hän pelännyt. Humalainen vain saattaisi nostaa rähinän, niistä ei koskaan tiennyt.

Hän oli juuri päässyt unen alkuun, kun ovi kolahti.

- Herätkää nyt naiset, Linda sanoi. - Täällä tullaan yöjalkaan.

Hänelle ei vastattu. Tulija alkoi hivuttautua Lindan sänkyä kohti. Mitä tämä nyt oli, kun ei käsitetty. Linda

alkoi tiukata, mistä mies oli taloon päässyt.

Mies pysähtyi, kääntyi sitten ja poistui taas ovesta.

Nyt oli aika muittenkin herätä. Linda puhui niin kauan, että toinen nainen liikahti. Linda selitti. Nainen ei vastannut, tuijotti vain unisena ja painoi päänsä uudelleen tyynyyn. Kylläpä niitä nukutti. Ei hän noin uupunut ollut vaikka oli vanhempi ja kävellyt yhtä paljon. Varmaan enemmänkin. Nykyään väsyttiin kaikesta. Ei hän tuon ikäisenä tiennyt uupumuksesta mitään vaikka joutui valvomaan. Silloin oli toista. Sota-aika ja huono ruoka.

Linda laskeutui vuoteelle. Uni tuntui kadonneen vaikka silmäluomissa painoi. Aurinko nousisi kohta.

Linda ajatteli, ettei hän enää nukkuisi, mutta uni petti. Hän heräsi kovaääniseen jutteluun. Se kuului alakerrasta. Linda nousi ja meni suihkuun. Merkillistä etteivät muut heränneet mihinkään. Ne vain nukkuivat ja nukkuivat.

Vinttihuoneen ovi oli selkoselällään, kun hän palasi. Huoneessa oltiin siis vihdoinkin hereillä.

Mutta siellä seisoikin alaston mies. Ja vanha se oli. Tukka valkoinen ja ihossa ryppyjä. Se näytti inhottavalta.

- Nyt minä menen sanomaan, Linda uhkasi. - On se kummaa, kun ei omaa huonetta löydetä. Vai asutteko edes täällä?

Mies katsoi häneen. Sitten se kääntyi ja poistui huoneesta. Linda sulki oven.

- Herrajumala kuka se oli, vanhempi nainen kysyi. - Minä heräsin siihen, kun se tuli.

- Sehän oli täällä jo yöllä, Linda sanoi ja alkoi selittää.

- Minä luulin että näitte unta, toinen sanoi. - Silloin yöllä. En minä yhtään ajatellut.

Se katsoi toimittajaan.

- Ja tuokin nukkuu, nainen sanoi. - Pitäisi kyllä herättää, jos vaikka vielä tullaan.

- Eipä hän tämmöisistä hätkähdä, Linda sanoi.

- On nähnyt paljon maailmaa. Puheistaan päätellen. Nainen alkoi vaatettaa.

Kaikkea tuokin säikähti, Linda ajatteli. Ikäihmisiä. On sitä pitänyt katsella alastomia. Ja neiti hän itsekkin oli, vaikkei noin arka. Mitähän Verna-sisko sanoisi. Ei ainakaan nauraisi, sillä ei ollut huumoria lainkaan. Ei sitten missään. Kuten ei äidilläkään joka ei käsittänyt muuta kuin työn. Yksitotinen ja vakaa ihminen koko elämänsä.

- Minä lähden nyt, nainen sanoi. - Uskaltaako tuota jättää nukkumaan?

Linda hymähti. Suotta toinen huolehti.

- Kuinkas uni maittoi, emäntä kysyi, kun he tulivat keittiöön.

- Hyvinhän se, Linda sanoi ja istui. - Ihan perinteitten mukaisesti. Yöjalkaankin tultiin.

Emännän käsi pysähtyi kesken kaatoliikkeen.

- Ihan alaston se oli, Lindan huonetoveri sanoi. - Tuli sisälle huoneeseen yöllä.

- Mitä se, Linda sanoi. - Vanha mies ja humalassa. Vaikka kyllä minä vähän ihmettelen, että se tuli kolme kertaa.

Emäntä laski kahvipannun alustalle, laittoi kukallisen myssyn suojaksi.

- Niinpä tietysti, hän tuhahti. - Haisi jo eilen iltapäivällä viinalta, kun tänne tuli. Meirän isä sille neuvo avainta. Vaan ei se yöllä oikein muistanu. Isän piti nousta päästämään. Kyllä sen avaimen paikan muut on oppineet. Ja niinkuin sille selitettiin. Vinttikamareistakin. Sain, että toisessa nukkuu naiset. Toinen on miehiä varten. Ja tämä siitä tuli.

- Mitäs turhia, Linda sanoi. - Eihän tämä ole talon vika. Liekö tuo kunnolla nähnytään, kun näin vanhaa naista meinasi.

- Ei meillä sellasta ole koskaan ollu, emäntä sanoi. -
Siivoja yövieraita on saatu joka kesä.

- Ei tämä paha mies ollut, Linda selitti. - Kiltisti meni ulos, kun käskettiin.

Toimittaja nukkui yhä, kun Linda palasi huoneeseen. Saisi jo nousta. Talonväki odotteli turhaan eivätkä päässeet töilleen. Linda alkoi järjestellä vuodetta päiväkuuntoon. Missähän tuokin oli ollut niin myöhään. Ei ainakaan konsertissa.

Linda suoristi päiväpeiton.

Hänen aikanaan otettiin toinen ihminen huomioon. Semmoinen opittiin kotona.

Toimittaja kääntyi, heitti peiton yltään ja haukotteli. Ihan se oli alasti. Pikkuinen yöpaita vain verhona ja sekin läpinäkyvä.

- Kai sitä pitäisi nousta, toimittaja sanoi ja kiskotteli. Paita nousi korkealle ylös.

Linda alkoi kertoa miehestä.

- Ja minä jäin ihan osattomaksi, toimittaja nauroi.

Linda alkoi laittaa kassiaan. Täytyi miettiä tarkkaan, mitä otti mukaan. Kesken päivää ei jaksanut tulla takaisin. Jalat väsyivät muutenkin. Ne eivät olleet kuin ennen. Silloin hän käveli pitkiä matkoja, eivät nuoret hänelle mitään mahtaneet. Hän oli ollut aina terve. Nyt vain oli alkanut särkeä jalkoja iltaisin eikä niitä voinut täällä hautoa. Se tuntui.

- Täytyy soittaa sairaalaan, toimittaja sanoi. - Vaikka tuskin hänelle pahemmin kävi.

- Ihan alle hän tuli, Linda vakuutti. - Tulin niitten perässä ja kuulin riitelyn. Suoraan ryntäsi tielle. Ei voinut käyttää tunnelia.

- Ethän sinäkään käyttänyt, toimittaja sanoi, - jos näit kaiken niin hyvin.

Linda vaikenä. Mikä se häntä oli arvostelemaan.

- Kaljoissaan tietysti, toimittaja totesi. - Mites muuten kun festivaaleilla ollaan.

- Ei täällä paljon humalaisia näe, Linda sanoi. - Joka vuosi olen täällä ollut siitä asti, kun nämä aloitettiin. Siistiä väkeä kaikki.

Toimittaja hymähti.

- Tokkopa sentään, se sanoi. - Eikös pelimannit ennenkin soittaneet viinapalkalla.

Se katsoi häneen ja nauroi.

Linda työnsi villatakin laukkuunsa ja sulki vetoketjun. Tuon kanssa hän ei alkaisi väitellä. Ihan kuin Verna-siskon tytöt. Aina ärsyttämässä, aina eri mieltä ja kaiken tietäviä. Kyllä ne osasivat sanansa vääntää. Ei niitä kalja tai muu kauhistuttanut. Nauroivat jos siitä jotain sanoi. Hänen nuoruudessaan ei sellaista suvaittu. Tytöiltä ei kumminkaan ja kyllä poikaakin pitkään katsottiin.

Toimittaja otti suuren pyyhkeen ja kietaisi pienen takin alastomuutensa verhoksi. Jätti oven auki. Tietysti. Merkillistä miten paljon pieni kädenliike nuorilta vaati.

Linda oikaisi vuoteelle.

Verna-siskon tytöt tai oikeastaan tyttärelapset. Eivät ne äitiinsä tulleet. Verna-mummoonsa pikemminkin. Oli tällä poikakin ollut, mutta se kuoli pienenä. Siitä olisi tullut erilainen kuin työstä, Verna aina sanoi. Voimakas ja yritteliäs lapsi se oli. Vaan ei sitä saanut pitää. Pois otettiin ja tyttö jäi. Mieluummin kai sisko olisi suonut toisinpäin. Pojasta hän aina puhui tyttärensä kuullen, ei ihme että tästä kasvoi sellainen kuin oli. Alemmuudentuntainen. Oli hän siitä siskolle sanonut, mutta tämä vain vihastui. Samanarvoisia lapset olivat alusta alkaen. Ja myöhemminkin. Hyvä Lindan oli puhua. Ei ollut menettänyt mitään. Ei tiennyt äidin surusta. Eikä muutenkaan.

Linda ei väittänyt vastaan.

Koko elämänsä ajan hän oli ollut lasten kanssa tekemisissä. Hän niitä oli opettanut ja kasvattanut. Kun ei ollut omia, niin otti oppilaat omakseen. Se hänelle oli koko elämä. Ei hänellä muuta ollutkaan, kun sitä oikeaa ei koskaan tullut. Eikä tullut muutakaan. Hän eli yksinäisenä, mutta muistoja riitti. Ihmiset kunnioittivat. Hän ei ollut elänyt tyhjöpanttina.

Ovi paukahti.

Tuttu mies meni portaisiin. Täällä he olivat tavanneet joka kesä. Jontte oli varmaan tullut illalla, kun hän ei nähnyt sen autoa pihalla. Linda nousi ikkunaan. Sama auto se oli. Ei ollut vaihtanut uuteen ja suurempaan.

Linda meni sulkemaan oven.

Nykyään ei nuorilla ollut mitään tapoja. Eivät niitä vanhemmatkaan osanneet, joten mitä he olisivat opettaneet. Tuulevi ja Kirsi olivat samanlaisia. Verna niitä silti kehui. Olivat tulleet sukuunsa. Heillä oltiin musikaalisia monessa polvessa. Vernankin tyttö lauloi hyvin. Ja heidän oma isänsä lauloi mieskuorossa ja oli soittokunnassa. Äitikin pystyi soittamaan. Vaan tänne eivät nuoret halunneet. Kirsi sanoi suoraan, ettei pidä kansanmusiikista. Verna selitti että tytöllä oli hyvin tarkka sävelkorva. Kirsi ei voinut kuunnella, jos joku soitti väärin.

Linda oli yrittänyt selittää. Vaikka turhaa se oli.

Soittotilanne oli aina ainutkertainen, hän sanoi. Monet mielellään vähän muuntelivat sävelmää.

- Ai, sinä oletkin vielä täällä, toimittaja sanoi ja heitti märän pyyhkeen vuoteelle. Sitten se alkoi kuivata tukkaansa. Kone huusi ja toinen istui alastomana vuoteella aivan kuin ketään muuta ei olisi ollut.

Nuoret eivät välittäneet. Sinuttelivatkin suoraan.

Ulkona oli alkanut tuulla. Onneksi Lindalla oli suuri ja lämmittävä hartiahuivi. Villatakki oli laukussa. Ei hän sitä mielellään käyttänyt, kun halusi näyttää ihmisille kaunista pukuaan. Feresiä, karjalaista kansannaisen pukua.

Linda ei oikeastaan ollut karjalainen kuin osaksi, isän puolelta. Isän vanhemmat olivat karjalaisia, äiti taas satakuntalainen. Linda muisti vielä vaijansa. Tämä puhui merkillisiä sanoja kuten mammakin. Lapsena hän näki paljon heitä, mutta vaija kuoli ennen sotaa. Mamma sodan aikana. Ei jaksanut evakkomatkaa, kun vaijan hautakin jäi kauas.

Vainajistaan se vaan puhui, äiti joskus sanoi. – Niitä ei olisi jättänyt. Puhui melkein enemmän kuin elävistä. Ihan kylmäsi kun sitä kuunteli. Kalmoilla käynnistä. Ruokaakin ne niille veivät. Ei sitä tavallinen ihminen käsitä.

Pahalta se kuulostikin. Äidin sanomana, mutta kun mamma siitä puhui, niin se oli erilaista.

Isovanhempien muistoksi, Linda ajatteli puvustaan. Jäisi jotakin seuraaville sukupolville. Puku ja valokuva. Linda oli etsinyt isän sukulaisia. Hän halusi tietää, millaisia ihmisiä nämä olivat. Paljon heitä ei ollut jäljellä.

Verna kummasteli hänen intoaan. Turha laittaa rahoja sukututkimukseen. Kallista ja väsyttävää puuhaa, kun kirkonkirjatkin olivat hajallaan. Ja mitä kaikki hyödytti. Ei Linda ennenkään ollut sukurakas, joten mitä näistä. Kaukaisemmista.

Linda huokasi. Ei Vernalla ja hänellä ollut paljon yhteistä. He olivat kovin erilaisia. Innostuivat asioista joista toinen ei välittänyt. Verna ei kyllä paljon innostunut mistään. Siitä oli tullut vanha, mielipiteissään ja kaikessa. Tahtoi tulla riita, jos puhui muusta kuin suvusta tai jokapäiväisistä asioista.

- Et siinä siitä nuorennu, Verna tapasi sanoa, jos Linda innostui jostakin.

Linda veti hartiahuivia tiukemmin ympärilleen. Peltoaukealla tuuli, vaikka uusia taloja oli suojana. Niitä nousi joka kesä lisää. Maisema muuttui. Hän piti vanhoista perinteisistä taloista, jotka kookkaina sopivat maisemaan. Niissä oli arvokkuutta. Nämä uudemmat eivät olleet hänen mieleensä. Ne näyttivät vähäpätöisiltä laajalla peltoaukeamella. Niitä oli paljon yhdessä rykelmässä, mutta silti ne olivat mitättömiä.

Hän pysähtyi valkealla puusillalla. Teki mieli viivähtää kauemmin, kun siinä oli penkit istumista varten. Joki näytti tummalta. Vesi kiilteli mutta pyörteet sen sileällä pinnalla kertoivat voimasta. Valkeana kukkivat mesiangervot koristivat rantoja. Hän miltei tunsu niitten tuoksun. Ja puut kurkottelivat oksiaan joen yllä, joka hätäilemättä kiirehti eteenpäin, näennäisen tyynenä ja hiljaisena.

Kauempana oli uusi silta. Uljaskaarinen luomus, jota pitkin autot kiisivät kylän läpi. Joki sen alla oli kuitenkin sama. Ja hieman kauempana kasvoi taas pensaita ja puita, punaisia horsmia siellä, missä hevostenlaidun päättyi veden rajaan. Hän oli eilen katsellut hevosia. Kiiltäväkylkisiä eläimiä, jotka laidunsivat varsoineen jokirinteessä.

Huomasivatkohan ihmiset kauneutta, kun kiirehtivät ohitse vai osuiko se satunnaisen kulkijan silmään helpommin. Hänellähän oli aikaa katsella.

Eteenpäin täälläkin oli menty. Rakennettu uusia taloja. Kyläkuva oli uudenaikaistunut. Se oli hyvinvointia. Siitä sopi olla iloinen vaikka arvostikin vanhaa levollista kauneutta. Paljon oli vielä jäljellä siitä entisestäkin. Kun se vain huomattaisiin ja säilyttäisiin, mutta hävittäminen tai pitäminen entisellään ei ollut hänen valtassaan.

Linda havahtui kavioitten kapseeseen. Musta hevonen ilmestyi meijerin mäkeen ja juoksi harja hulmuten kohti siltaa. Sillä oli ajelurattaat perässään. Silta kumisi kavioitten alla, kun hevonen pää pystyssä juoksi ohitse. Lämmin eläimen haju viivähti hetken Lindan lähetyvillä. Hän katseli voimaa ja kauneutta uhkuvaa menoa, kun hevonen lautaset keinuen nousi ylämäkeen. Hän seurasi sitä kunnes ei enää nähnyt. Meijerillä kolisivat tyhjät kannut. Ja uudella sillalla autot, joilla tuntui olevan kova kiire.

Ihmisillä oli aina kiire. Ne istuivat autoihinsa, pakkasivat tavarat mukaan ja lähtivät. Kilometri toisensa jälkeen. Lomallakin. Ne valittivat ja riitelivät. Eivät ne ehtineet katsella puusiltaa tai hevosia laitumella. Piti ehtiä paljon.

Linda pelästyi, kun auto jarrutti kohdalla.

- Tässä pääsis kyllä, toimittaja sanoi ja nojasi kyynärpäätään ulos.

Tuntui että oli pakko mennä.

- On se merkillistä etteivät ne saa tänne hotelleja, toimittaja sanoi. - Ainakin lehdistölle. Tai sitten kuljetus. Voittoa ne kuitenkin kaikesta saavat. Olisi jo aika parantaa.

- On tuolla risteyksessä motelli, Linda sanoi, - mutta ei niihin riitä ihmisiä talvella.

- Korpihotelleja on ympäri maata, nainen tokaisi.

- Eikös niillä mene huonosti, Linda sanoi. - Ja kalliiksi se tulisi. Ainakin yksityiselle.

- Niin, toinen myöntyi. - Minähän olen täällä työssä. Sitä ei tule ajatelleeksi.

Toimittaja ajoi kovaa vauhtia mutkaan, jossa joutui väistämään autoa. Hän sanoi jotain. Se kuulosti kiroukselta, mutta Linda ei ollut varma. Ja tyytymättömät kasvot sillä oli. Vaatteet näyttivät muodikkailta. Varmaan

kovin kalliita, niistä sai maksaa. Verna joskus valitti, kun Tuulevi ja Kirsi halusivat merkkivaatteita. Niitten täytyi saada, etteivät olisi muita huonompia. Köyhän leimaa ei saanut olla.

Eikä erilaisuuttakaan, Linda ajatteli. Semmoinen oli paha ja hävettävää. Kyllä hänkin oli kärsinyt naimattomuutensa takia. Oli puhuttu takanapäin ja suoraan vasten silmiä. Miehenkipeä, kuivettunut vanhapiika. Niistähän oli paljon vitsejä. Hän oli turhanpanttina, mutta varakas. Ei tarvinnut laittaa rahaa perheeseen.

Kovalla työllä hän oli kaiken ansainnut. Viime vuodet olivat olleet erikoisen kuluttavia. Kaikki muuttui. Mistään ei ollut varmuutta ja hänen oli vaikea sopeutua.

Linda vilkaisi toimittajan kasvoja. Taisi olla niitä, jotka olivat aina arvostelemassa. Tyytymättömiä ihan kaikkeen. Tuokin tuli isoisesta maailmasta ja yritti esittää viisaampaa ja parempaa, muttei se häntä pettänyt. Niitä perusrepijöitä se oli.

- En minä tänne olisi välittänyt, toimittaja sanoi. - Vaan miehet ehtii aina ensin valikoimaan.

- Mukavaahan täällä on, Linda sanoi. - Minä olen ollut ensivuosista alkaen. Ja aina tulen, jos elonpäiviä ja terveyttä riittää.

- En minä ajatellut että nukun ullakolla, toimittaja sanoi. - Eivät edes varoittaneet. Ja täällä pitää olla monta päivää.

Linda sai toimittajan houkutelluksi vohveleille. Kahvila oli ihan tien vieressä, vanha puinen rakennus, jossa oli ulkoveranta. Kaikki oli kotona tehtyä, piirakatkin. Ja toinen sen kuin kyseli kaikenlaista joutavaa niin, että Lindaa hävetti. Mikä näitä nuoria vaivasi. Eivät ne välittäneet kenestäkään, eivät yrittäneet olla kohteliaita edes tavan vuoksi.

Koira tuli tervehtimään Lindaa. Mustassa kuonossa oli jo harmaata, askelet jäykän töpöttävät. Toimittajan käden se väisti. Meni istumaan verannannurkkaukseen ja katseli pihalle aivan kuin ei olisi ollut ketään. Tiesipäs vaan ystävänsä. Ei alentunut tuttavalliseksi.

Linda katseli ohjelmalehtistään. Hän oli jo kotona valinnut. Nyt täytyi tarkistaa. Aina hän yritti kuunnella erilaista, ei halunnut pitää mitään suosikkinaan vaikka niitä kyllä oli. Kerran hän meni kuuntelemaan työväenlaulujakin. Seisoi muitten mukana, kun laulettiin Sorron yötä. Hän itse oli vaiti. Sanat eivät jotenkin sopineet suuhun, mutta itse konsertista hän kyllä piti. Laulajat olivat raikkaita. Nuorilla oli heleät äänet eikä sanomaa tuputettu korvien täydeltä. Hänelle jäi mukava olo.

Hölmöyksissään hän meni kertomaan Vernalle.

Kyllä äiti kääntyisi haudassaan, Verna sanoi. Eikö Linda muistanut verisunnuntaita.

Tottakai hän muisti. Mummo oli siitä niin monesti puhunut, huokailut ja kyynelehtinyt. He osasivat sen ulkoa. Ei Vernan siitä tarvinnut muistuttaa.

Neljä tuntia ne olivat kirkossa piilotelleet, mummo kertoi vedet silmissä. Pelko ja kauhu seuranaan. Rovasti oli kyllä koettanut rauhoittaa, muttei se auttanut. Pistinmiehet olivat ovilla vahdissa. Kukaan ei pääsisi ulos kirkosta, ei ainakaan elävänä. Ja tykki niillä oli kanaalin toisella rannalla. Ensin oli ajateltu että joku sentään

pääsisi, kun rynnättäisiin yhdessä ulos vaan siinä haavoittui moni. Ilmanpaine särki ikkunat. Loukkaantuneita piti ryhtyä hoitamaan.

Linda muisti vieläkin mummonsa tätä kertomassa. Siinä tämä istui ruskeassa puvussaan, nakkilalainen keinutuoli allaan ja jalka antoi tahtia liikkeelle.

Joku lyseolainen oli sitten kiivennyt katolle ja ampunut upseeria käteen. Siihen lakkasi ammunta kirkkoa kohti. Muita kuolleita ei tullut kuin tallissa oleva hevonen. Pienissä ryhmissä oli lopulta palailtu kotiin.

- Ja siitkö sinä et mitään muista, Verna oli Lindalle pauhannut. - Etkö muista koirien ulvontaa verisunnuntain jälkeisenä yönä, kun kaikki pelkäsivät punaisten kostoja. Ja sitten sinä menet laulamaan sorronyötä. Kyllä on aikoihin eletty.

Linda yritti sanoa ettei hän mitään laulanut. Katseli vain ja yritti ymmärtää, muttei Verna käsittänyt.

Maailmassa oli paljon pelkoa ja kostoja. Omalla kohdallaan Linda halusi oppia ymmärtämään, ei katkeroitua mummon lailla. Ei jatkaa vihan tunnetta muille. Oppilaita katsellessaan hän oli alkanut itse muuttua. Lapsissa näki isien ja äitien mielipiteet. Sydämiin kylvetty viha ja epäluulo jatkoivat kasvuaan. Linda ei sitä hyväksynyt. Tietoa piti antaa, ei muuta. Ratkaisut piti jättää lapsille. Toisen puolesta ei kuitenkaan voinut elää ja perinnöksi saatu viha oli kauhistava asia.

Linda nosti päätään.

- Minä istun vielä tässä, hän sanoi toimittajalle, joka teki lähtöä. Kiire tuntui olevan.

Linda haki toisen kupillisen kahvia. Heillä kotona oltiin kyllä isänmaallisia. Se oli itsestään selvä asia, ja isänmaallisena Lindakin itseään piti. Ei hän sitä unohtanut vaikka Verna luuli. Eivät hänen mielipiteensä

lauluista muuttuneet. Ja rauhanlauluja ne olivat olleet. Useat ainakin. Sellaisia ei ollut liikaa.

Linda muisti kaupungin vapauttamisjuhlan. Aikaa oli kulunut silloin parikymmentä vuotta tapahtumista. Isä oli ollut laulamassa kuten aina tärkeissä tilaisuuksissa. Mummo laittoi mustan puvun ylleen, kultaisen neulan rintaansa. Hän näytti komealta. Kuten äitikin.

Mutta Verna ei lähtenyt mukaan.

He istuivat siellä kaikki, Vernaa lukuun ottamatta. Isä lauloi, tuffa soitti orkesterissa. He olivat odottaneet Vernaa kotona viime hetkeen saakka. Hän ja äiti. Muut olivat jo menneet. He uskoivat hänen tulevan suoraan juhlaan, mutta näin ei käynyt. Verna oli mennyt elokuvaan. Linda aavisti sen vaikkei toinen mitään puhunutkaan.

Fenniassa meni Nuorena nukkunut, jossa näytteli ihana Regina Linnanheimo. Titaniassa esitettiin Lailaa. Ja Vernan oli nähtävä molemmat. Samana päivänä.

Siitä nousi metakka.

Linda oli muistuttanut Vernaa asiasta, mutta tämä sanoi sen kuuluvan nuoruuteen.

Eikä Iirosta ja Vernasta tullut edes paria. Poika haavoittui sodassa, mutta kirjoitteli vielä sotasairaalaan. Sitten oli hiljaisuus. Iiro oli tavannut toisen tytön, jonka kanssa meni naimisiinkin. Vernalle se oli kova isku. Hän oli ollut varma Iirosta.

Verna oli nuorena kova käymään elokuvissa, melkein kaiken hän katsoi. Linda ei muistanut montakaan filmiä, näin jälkeempäin. Ainoastaan Lailan. Ihana tarina revontulien ja kuohuvien koskien maasta. Sitä filmiä sisko oli ollut katsomassa, kun muu perhe istui kaupungin vapauttamisjuhlassa. Verna oli itkenyt illalla. Äiti ja mummo olivat vihaisia, tuffa pauhasi. Vain isä ei sanonut mitään, mutta loukkaantunut hänkin oli. Että Verna

uskalsi. Myöhemmin sisko oli lausunut Lindalle ulkomuistista Laila-elokuvan tunnusrunoa.

Oi, Laila, oot kuin uni talvinen, loisto revontulten tai tähtien. Mun lempeni kuin kosken kuohut kohajaa, niinkuin pohjoistuuli käy yli metsän.

Niin Verna lausui silmät loistaen. Hän oli rakastunut liiroon ja vähät välitti kotinuhteista.

Verna oli aina ollut sellainen. Lindalla kaikki oli pientä ja arkista. Eikä hänellä ollut rohkeutta uhmata. Nykyään Verna oli toisenlainen, muistutti enemmän äitiä sanomisineen ja tekemisineen. Omia tekojaan hän ei muistanut, toisten kyllä.

Linda nousi ja pyyhki murut helmastaan. Hän oli istunut tarpeeksi terassilla. Nykyään oli helppoa vaipua ajatuksiinsa, olla poissa kuten Tuulevi sanoi. Vanhat asiat tulvahtivat mieleen, kun vain istahti yksikseen. Se ei tietysti ollut pahasta. Harmittavinta oli että hän oli alkanut muistella vieraille ihmisillekin. Ei hän sentään niin vanha vielä ollut.

Tie vei mäkeä alas, kohti risteystä. Hän ohitti valkeanurkkaisen, vanhan talon. Aina hän ihaili sitä. Kukkia ja järjestystä, joka vallitsi pihalla. Ikkunalaudat ja koristeleikkaukset oli maalattu valkealla. Ja toisella puolella tietä oli mummonmökki, sekin punainen. Niistä tuli hyvä mieli, kun ympärillä oli uudenaikaisia taloja.

Tien ylitys oli vaikeaa. Autoja tuli ja meni. Ne eivät yhtään hiljentäneet vaikka näkivät, että hän odotti.

Lopulta hän oli toisella puolella. Pelimannista kuului musiikkia vaikka päivä oli vasta puolillaan. Hän ei ollut käynyt siellä kuin kerran syömässä. Kova meteli siellä oli ollut eikä hän tahtonut kuulla tarjoilijan puhetta vaikka oli hyväkorvainen.

Ennen juhlaporttia hän otti lipun esiin. Kyllä ne hänet tunsivat, mutta hyvä silti oli pitää sitä näkyvillä.